

Preventívne a nízkoprahové aktivity v online prostredí a v rekreačnom prostredí mládeže

Projekt bol podporený Islandom, Lichtenštajnskom a Nórskom prostredníctvom Programu Aktívne občianstvo a inklúzia, ktorý realizuje Nadácia Ekopolis v spolupráci s Nadáciou pre deti Slovenska a SOCIA - nadácia na podporu sociálnych zmien.

Projekt: **Tabu témy otvorene**

Obdobie realizácie: júl 2013 - december 2014

Príjemca podpory: Odyseus, Bratislava

Financovanie: 33 333,33 € (AOI 90 % = 30 000 €)

Príjemca podpory

OZ Odyseus začalo pôsobiť už v roku 1997 a nesie si so sebou niekoľkoročnú tradíciu poskytovania nízkoprahových služieb terénnej sociálnej práce s ohrozenými komunitami – s ľuďmi, ktorí injekčne užívajú drogy a/alebo pracujú v pouličnom sex-biznise.

Aktuálne Odyseus prevádzkuje stabilné programy ako Chráň sa sám, Sociálna asistencia, SEX/DROGY, Červený dáždňik, alebo Iniciatíva hivajds.sk.

Projekt

V rokoch 2012-2013 prešla organizácia veľkými zmenami a dostala sa pred vážne rozhodnutia, ako ďalej. Rok 2012 bol rokom zmien vo vedení organizácie a niesol sa v duchu strategického plánovania, vzdelávania, získavania skúseností, aj sťahovania kancelárskych priestorov. Podporený projekt predstavoval časť skladačky týchto veľkých zmien.

Samotný projekt prebiehal pod záštitou programu SEX/DROGY, ktorý bol niekoľko rokov v „udržiavacom móde“, fungujúci iba z limitovaných existujúcich zdrojov a dobrovoľníckej práce a ochote pracovníkov/čok OZ Odyseus. So zmenou vedenia bolo jasné, že okrem udržania existujúcich aktivít bude potrebné obnovenie a rozvoj činností, ktoré fungovali pod týmto programom.

Projekt TABU TÉMY OTVORENE tak prispel k rozvoju samotného programu a témy ako takej, ale do veľkej miery pomohol aj inštitucionálnemu rozvoju organizácie.

Na úrovni *inštitucionálneho rozvoja* prebehli vďaka projektu hlavne zmeny v koordinácii dobrovoľníkov. Koordinátorka projektu absolvovala školenie o manažmente dobrovoľníkov a následne pripravila interný manuál pre ich koordináciu, ktorý neslúžil len v rámci samotného projektu a jeho aktivít, ale aj celej organizácii.

V združení došlo k pozitívnej zmene v rámci firemného fundraisingu, keďže sa podarilo dosiahnuť niekoľko dlhodobých partnerstiev.

Projekt umožnil aj efektívny networking a získavanie nových partnerstiev na úrovni rôznych stakeholderov (organizátori hudobných podujatí, prevádzkari klubov, iné organizácie, pracovné skupiny).

V rámci *rozvoja samotnej témy a programu* projekt významne prispel k rozvoju klubovej práce – či už vo forme edukačnej kampane, alebo terénnej sociálnej práce. Samotná kampaň v kluboch (zameraná na harm reduction viac než na primárnu prevenciu) bola prvou kampaňou svojho druhu na Slovensku. Prostredníctvom jednotlivých aktivít projekt poukázal na doteraz skôr neprebádané územie klubov, kde sa pohybuje cieľová skupina mladých experimentátorov a kde nízkoprahové služby poradenstva a prevencie nie sú dostupné. Podobný potenciál je aj v online prostredí, kde je potrebné venovať viac úsilia propagácii stránky a do budúcnosti aj do rozšírenia tímu online poradne (napr. o človeka s právnickým vzdelaním). Skúsenosti s online poradňou a klubmi otvorili dvere možností ďalšieho smerovania rozvoja programu v budúcnosti.

Dlhodobý prínos

Dlhodobý prínos projektu spočíva predovšetkým v ochrane zdravia mladých, ale aj verejného zdravia a v prevencii sociálneho vylúčenia mladých ľudí.

Informácie o ochrane zdravia (napríklad prevencia predávkovania, prevencia prenosu infekčných ochorení) sú dlhodobou investíciou do zdravia mladých ľudí. Dlhodobým cieľom projektu nie je len zvýšenie informovanosti mladých ľudí, ale prostredníctvom dialógu a diskusie prispieť aj k zmene smerom k znižovaniu rizík súvisiacich s rizikovým správaním. V praxi to znamená, že mladý človek po kontakte s projektom nielenže vie, ako správne použiť kondóm, ale ho aj začne používať a viac sa zaujíma o tému sexuálneho zdravia (napríklad, s partnerom vyhladá testovanie na pohlavne prenosné ochorenia).

Významnou témou s mladými ľuďmi je aj dopad rizikového správania na ich postavenie v spoločnosti. S tým súvisí napríklad trestnoprávne riziko pri užívaní drog, ale aj riziko celkovej sociálnej stigmatizácie napríklad pri infikovaní sa HIV alebo inými sexuálne prenosnými ochoreniami. Poskytovanie informácií a nízkoprahových služieb tak dlhodobo prispieva aj k prevencii sociálneho vylúčenia.

Hlavné poučenia a odporúčania pre podobné projekty

- **Peer involvement – mladí pre mladých:** Projektové aktivity tohto druhu odporúčame realizovať (s) mladými ľuďmi. Informácie a zručnosti možno získať školeniami a štúdiom – avšak cennú skúsenosť mladých, ktorí poznajú svet mladých, prostredie klubov a festivalov nenahradí žiadna kniha ani školenie. Pre úspešnosť aktivity považujeme za dôležité, aby boli mladí zapojení vo všetkých fázach projektu - do prípravy, realizácie aj vyhodnotenia aktivít. Odporúčame, aby tím tvorili hlavne mladí ľudia, ktorí majú s cieľovou skupinou naozaj bohaté skúsenosti. Na Slovensku stále vyznieva kontroverzne hovoriť napríklad o zapájaní ľudí, ktorí sami užívajú drogy, no z našich skúseností zapájanie skutočných predstaviteľov/k cieľových skupín prináša hlavne výhody. Len ťažko by ste vymysleli pútavý plagát s efektívnym posolstvom, keď neviete „čo v kluboch teraz frčí“. Trendy sa menia rýchlo a čím pestrejší tím máte, tým lepšie dokážete adresovať potreby mladých. V prípade zapájania mladých je zároveň potrebné odhadnúť zvládnutelnú mieru úloh pre daného mladého človeka. Niektorí chcú participovať iba vo vymýšľaní a poradenstve a nemá záujem participovať na administratívnom zvládaní úloh. Naopak, pre iných môže byť aj takáto práca zaujímavá a prínosná. Odporúčame poznať svoj tím nielen z hľadiska informácií, zručností a skúseností, ale aj z hľadiska tímovej role.
- **Anonymita klientov:** Aj keď anonymita by mala patriť medzi štandardy nízkoprahových služieb, niekedy sa zabúda na jej skutočný rozsah. To, že nežiadame registráciu je len jedna stránka anonymity. Anonymitu je potrebné zabezpečiť širšie – napríklad aj vo veľmi citlivom zverejňovaní fotografií z práce. Aj keď sa práca v rekreačnom prostredí mládeže často nesie v znamení uvoľnenej atmosféry a dobrej zábavy, to nám nedáva právo zverejňovať identitu odhaľujúce fotografie. Rovnako aj pri referovaní o práci s mládežou odporúčame narábať veľmi citlivo s poskytnutými informáciami, nakoľko niekedy zamlčať meno nie je zabezpečenie 100% ochrany nášho klienta/klientky.
- **Otvorenosť pri práci s klientmi:** Práca s mladými ľuďmi prináša často zvýšené nároky na projektový tím. Profesionalita je kľúčová hodnota, no pri práci s citlivými témami hrá veľkú rolu v poradenskom procese aj schopnosť a ochota pracovníka otvoriť sa. Pod otvorenosť spadá množstvo aspektov – vyjadrenie názoru, „prezradenie“ niečoho zo svojho života, zdieľanie svojich vlastných skúseností s drogou alebo so sexom. Je na zvážení každého pracovníka, do akej miery sa otvorí pri svojej práci, avšak úplná uzavretosť môže priniesť podobný fenomén aj na strane klientov.
- **Adekvátny servis:** Poznanie terénu a jeho potrieb je kľúčovým odporúčaním. Pokiaľ poskytovateľ pozná terén, vie, v akých časoch poskytovať služby; na ktorom mieste; akým spôsobom a aké služby ponúkať. To všetko s cieľom kontaktu s čo najväčším množstvom klientov; zabezpečenia adekvátnych

podmienok k práci a zabezpečenia kvalitných služieb, ktoré zodpovedajú potrebám cieľových skupín. Skombinovať tieto aspekty terénu býva náročné a opäť k nemu môžu pomôcť práve mladí ľudia. Je možné sa tiež inšpirovať skúsenosťami iných organizácií a firiem, alebo svojimi vlastnými skúsenosťami s terénom.

- **Príťažlivosť servisu:** Brožúrka môže obsahovať aj 100 dobrých rád – pokiaľ je na prvý pohľad nezaujímavá, málokto po nej siahne.
- **Online poradenstvo – dostupné, prehľadné a propagované:** V prípade poskytovania online poradenstva jednoznačne odporúčame zvoliť prehľadnú štruktúru stránky a dbať na dostupnosť poradenstva (napríklad, s možnosťou zanechania offline správy). Po zvážení predovšetkým personálnych kapacít je potrebné prepracovať stratégiu propagácie stránky s cieľom zlepšenia dosahu na cieľové skupiny. Z nášho projektu tiež vzišlo ponaučenie, že pokiaľ sa téma dotýka aj iných cieľových skupín (v našom prípade rodičov), je dobré stránku prispôbiť tak, aby na nej informácie našla aj táto cieľová skupina, napríklad sekciou pre rodičov.

English summary

NGO Odyseus is civic association which exists since 1997. The target group of Odyseus are people who inject drugs, people who work in sex-business, people living with HIV and young people, who experiments with drugs. Odyseus offers its services in the context of harm reduction principles.

The project was focused on health protection in the context of tabooed themes of sex and drugs and on working with young people in general. It effectively responded to the current trends among the young people of Slovakia. The project is unique also because it involved young people in its activities, paying special attention to finding volunteers in the target groups.

Main lessons and recommendations:

- **Peer involvement – youth for youth:** We recommend implementing project activities of this kind with/by young people. Information and skills can be acquired at training courses or by studying; however, the valuable experience of young people who know the world of youth, the environment of clubs and festivals, etc. cannot be substituted by any book or training. For an activity to be successful, we deem it important that young people are involved in all stages of the project: preparation, implementation and evaluation of activities. We suggest that a team consists of mainly young people who have truly rich experience with the target group itself. In Slovakia, unfortunately, it still sounds controversial to speak about involving, for example, people who take drugs, but our experience is that the involvement of the actual target group representatives brings only benefits. It would e.g. be extremely hard to come up with a catchy poster with an effective message, if you do not know the

hottest news from clubs. The trends change quickly, and the more varied your team is, the better you can address the needs of youth. In case of involving young people, it is also crucial to assess how much workload can a particular young person take. In addition, some wish to participate only in fabricating/imagining things or counselling, and are not interested in doing administrative tasks. On the other hand, some may find administration work interesting and educational. We recommend that you know your team members well: their knowledge, skills and experience, but also the team role each person can play.

- ***Anonymity of clients:*** Although anonymity should be a standard prerequisite of low-threshold services, its real size is sometimes forgotten. The fact that we do not require registration is only one part of anonymity. Anonymity needs to be respected on a wider scale, for example, in the case of publishing pictures from our work. Although the work in the youth recreation environment is frequently quite relaxed and entertaining, it does not mean that we have the right to make identity-revealing photos public. Also, when reporting about our work with youth, information must be used very sensitively because, for example, to conceal the name of our client does not assure his/her 100% protection.
- ***Openness when working with clients:*** Working with young people is an especially demanding task. Expertise is a key value; however, the ability of the youth worker to open up when handling sensitive topics is crucial for successful counselling. Openness of a youth worker can have a number of forms, for example, expressing their opinion, revealing something from their personal life, sharing their own experience with drugs or sex. It is up to the youth worker's discretion to what extent they are willing to open up when working with young people. However, to be totally closed up can make the client behave just the same.
- ***Adequate service:*** To be familiar with the field and its needs is a key recommendation. If the service providers *are* familiar with the field they work in, they know when, where, how and what services are to be offered. This all has the goal of being in touch with the greatest possible number of clients and providing service that would reflect the needs of the target groups. To combine all the aspects of fieldwork is sometimes quite hard and young people can be very helpful in doing this. It is also possible to find inspiration in other organisations or companies.
- ***Attractiveness of service:*** Even if a brochure contains a hundred of good ideas, if it does not look interesting at first sight, only a few will read it.
- ***Online counselling – accessible, easy to understand, well promoted:*** In case of providing online counselling, we definitely recommend (i) using an easy to understand webpage structure and (ii) making the counselling generally accessible for those who need it (for example, by offering the option of leaving an offline message). Upon considering the personnel capacity, the strategy of

promoting the webpage needs to be well prepared, so that it is also effective in reaching out to other groups than the main one only, parents above all. For example, it is helpful if the webpage has a section for parents.